

Szerkesztőségi iroda:

R.-szombat, Losonezi ut 24. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fo-
gadhatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetmény-, nyilttér-
és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos petisior tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Izraeliták a protestáns gymnasiumokban.

Magyarországon az izraelita felekezet az, a melynek mai napig egyetlen egy gymnasiuma sines, pedig a zsidó ember ma csak oly honpolgárnak tartja magát, csak oly helyet akar elfoglalni a magyar társadalomban, csak oly szüksége van fiainak felsőbb kiképzetésére, mint bármely más vallásu honpolgárnak.

Lehet, hogy ha majd hazánkban a zsidó felekezet is törvényesen bevett felekezetnek fog elismertetni, és azt a hazai viszonyok megengedik, gondoskodni fog egy vagy több gymnasium felállításáról. Természetesen ezek csak magyar gymnasiumok lehetnének, olyanok, melyekben az ifjuság magyar hazafias szellemben neveltetnék.

Most csak arról lehet szó, és igaz biz az, hogy a zsidóknak az állam és más felekezetek, nevezetesen pedig a prot. felekezetek saját pénzükön tartanak fel iskolákat. — A zsidók kiképezetik fiaikat, biztosítják jövőjüket — olesón vagy ingyen. — anélkül, hogy felekezetük adózna iskolai czélokra.

Csak középiskolákról szölok.

Olvastam néhány hazai prot. gymnasium értesítőt a mult iskolai évről. Ezek arról tanuskodnak, hogy a zsidó tanulók mily nagy számban látogatják a prot. középiskolákat, egyebek közt: Késmárkon, Rozsnyón, Rimaszombatban, de főképp Nyiregyházán. — ez utóbbi helyen igen feltűnő a szám. A nyiregyházi ág. ev. 6 osztályu gymnasiumban a mult isk. évben ev. tanuló volt 64, zsidó tanuló nem kevesebb mint 67, mondhatva tehát hárommal még több, mint a saját felekezetbeli ág. ev. tanuló.

Nem kárhoztatom, hogy annyi sok zsidó vallásu tanuló jár pénzükön, nagy önmegtagadás és áldozatok árán fenntartott prot. nevezetesen ág. ev. középiskoláinkban, sőt örülök neki a részben, hogy zsidó atyáinkfiak és honpolgártársaink ily szép bizalommal viseltetnek irányunkban, de a méltányosság és igazság szempontjából, már akár hogy van, de őszinte szó fér az ilyen állapotokhoz, t. i. olyan állapotokhoz, hogy más fizessen, aldozzon, kérjen, könyörögjön, zsidó atyáinkfiak pedig, akik ugyan áldozhatnának, olesón vagy ingyen huzzák a hasznát, élvezzék a felsőbb közoktatás jótéteményeit.

Egyebet sem akarok mondani annál, a mit már érdeme-sebbektől, tekintélyesebbektől, hivatottabbaktól hallottam, és ami méltányos és igazságos, hogy t. i. tekintve azt, hogy a prot.

felekezetek önmagok erejéből, a szegény egyházak és hívek áldozatából tartják fel közép- s minden iskoláikat, — tekintve, hogy e felekezetek a középiskolai törvény értelmében, tehát nagyobb áldozathozatal mellett, kénytelenek berendezkedni, — tekintve, hogy némely iskola nem is képes állami segély nélkül a törvény kívánalmainak eleget tenni, — tekintve, hogy a zsidó felekezet semmivel sem járul a prot. középiskolák fenntartásához, sőt sokan még a szegény supplikánsokat is ember-telenül üzik el magoktól, s azok által ajánlott iskolára soha egy fillért sem adnak: mindazon zsidó vallásu tanulókat, akik prot. gymnasiumokba járnak, meg kellene adóztatni oly formán, hogy minden zsidó tanuló, ha egyebet nem, de mindenesetre legalább kétszeres tandíjt fizessen s ösztöndíjban, a melyet protestáns emberek alapítottak, vagy bármely segélyben, ne részesüljön.

A kétszeres tandíj követelés egészen méltányos és igazságos eljárás volna, mert hát hiába, iskolai szükségleteink megszaporodtak, mi magunk vagyunk kénytelenek könyörögni, kérni, és olyan időben élünk, — s ezt bizonyára zsidó atyáinkfiak is elismerik — hogy mai napság semmit sem lehet követelni és kapni ingyen, csak ők olyan szerencsések, hogy olesón iskolázathatják gyermekeiket, t. i. a felekezet megterhelése nélkül.

A mi azt illeti, hogy a kétszeres tandíj-követelés és fizetés elvonná a zsidó vallásu tanulókat iskoláinktól s ez által apadna a tandíj jövedelem, azt nem igen hiszem és attól nem is félek. — Miért? Azért nem, mert prot. gymnasiumunkba rendszeren csak a helybeli vagy a szomszéd faluban lakó zsidó vallásu szülők gyermekei járnak, csak ritka azon eset, hogy Galicziából is felkeresse zsidó egy-egy prot. iskolánkat, mint a mult iskolai évben Késmárkon történt. — Már pedig a helybeli vagy a szomszéd szülő, természetesen azt Rimaszombattól, a hol fiának szállást, kosztot, fűtést, világítást adhat, s a hol szeméi előtt lehet, nem küldi Késmárkára vagy Eperjesre, vagy onnét viszont Rimaszombatba csak azért, mert másutt talán kisebb a tandíj. Vajjon az ut, a szállás, az élelmezés stb. nem kerül-e idegen helyen többre, mint ama 15—16 frt tandíj, a mely összeggel megnagyobbodott? Az általános prot. iskolai érdekeknél fogva, de ez okból is szükséges volna természetesen egyformán eljárni, t. i. hogy zsidó vallásu tanu-

lók kétszeres tandíjat ne csak itt vagy ott, hanem minden prot. iskolában fizessenek.

Ajánlom ez ügyet most az új iskolai tanév küszöbén, protestáns középiskoláink, nevezetesen a rimaszombati egyesült prot. főgymnasium becses figyelmébe, annyival inkább, mert itt a közelgő tanévban a VIII-ik osztályt megnyitni, következöleg többet áldozni kell.

Vitéz Lajos.

Körlevél.

A gömörmezei általános tanítóegylet elnöki hivatalától a 136. számhoz, 1884. 5.

T. járásköri Elnök ur! Mint a „Rozsnyói Híradó“-ban előzetesen jelezni szerencsém volt, számos tagtársunk kívánságának, de különösen a tanítóegylet jól felfogott érdekeinek eleget teendő, indítványoztam a választmány előtt, ez pedig határozati javaslatlalt fordult megyénk tek. kir. tanfelügyelőjéhez, hogy megfélelve a közohajnak, eszközölje ki, miszerint ebben az évben ne tartassék ált. tanító egyleti közgyűlés, hanem ennek teendői kivételosen a választmányra bizassanak, ellenben a megyei hatóságnál vigye ki, hogy az ezen gyűléseken résztvevő tanítók segélyezésére fordítandó összegnek ez évben azon tagtársainknak adassanak ki, kik az országos kiállítás tanulmányozására mennek, és tapasztalataik eredményeit egyletünk czéljai szerint értékesíteni magukat kötelezik.

Közöltem a t. járásköri elnök urral tek. kir. tanfelügyelő urnak ezen megkeresésemre adott becses választát, most ennek az ügynek végleges lebonyolítását a következö közigazgatási bizottsági végzést van szerencsém becses tudomására azzal a szives kérelemmel hozni, hogy ennek tartalmát tagtársainkkal haladéktalanul közölni, és őket a kiállítás meglátogatására buzdítani méltóztassék.

A tek. megyei közigazgatási bizottságnak fentebb említett végzése a következöleg hangzik: „969. sz. k. b. 1885. A gömörmezei kir. tanfelügyelő június havi jelentésében tett javaslatára határozatott: járásbeli szolgabírák és polgármesterek utasítatnak, hogy mivel folyó évben ált. tanító egyleti közgyűlés nem tartatik, a helyett az ily alkalomra kiadati szokott községi segélyt, lehetőleg megpótolva, azon tanítóknak adják ki, kik az orsz. kiállítást, további kiképzetésük czéljából meglátogatni, tanulmányozni, s erről a tanító egyleti közgyűlésnek jelentést tenni kívánnak, s a kik igazolják, hogy a megyei ált. tanító egylet tagjai. Kelt a közigazgatási bizottságnak Rimaszombatban 1885. évi július hó 13-án tartott üléséből. Fáy s. k. elnök.“

Hogy pedig a kiállításra menni ohajtó kartársak szak-

ment, de itt az orvosi facultas ekkor a magyarországi iskolákból érkezett tanulókat rendes hallgatókúl föl nem vette, így neki is a következö évben a pesti egyetemem kellett orvosi tanulmányait megkezdeni. 1837. május 7-én orvos-sebészti tudorra lett fölavatva s még ugyanazon évben, ismereteit bővítendő, a bécsi egyetemre ment.

Majd az 1838. szeptember 17-én Rimaszombatban tartott megyei közgyűlésen „orvos-sebészti jellevele“ (diplomája) kihirdetvén, ugyanazon évben (november) Rimaszombatban telepedett le.

Sikeres orvosi működése, különösen műtoi ügyessége csak hamar jelentékeny hírt szerzett számára, mely rövid időn, tul a megye határára is terjedt. A megye sietőt öv pütnoki és ratkői járások orvosául megválasztani, mely hivataláról azonban 3 hó mulva kiterjedt magánpraxisa miatt lemondott, csak a tiszteletbeli főorvosi ezimet tartván meg.

A belgyógyászat és sebészet terén egyiránt fényes sikerei nagy tekintélyre emelvén a kor tudományos haladásával lépést tartó orvost, a megye 1860. december 20-án az első alkotmányos gyűlésen nem késett tisztí főorvosának megválasztani, mely hivatalát aztán annyi érellyel, egészen az önfeladózásig viselte, szintugy mint törvénytörvényzéki orvos 1872. óta odaadó buzgalommal mindvégig működött.

Es nem késett sem Galenus, sem a közönség és a hatóságok elismerése lelkiismeretes, önzetlen, sikeres munkásságáért. Hősies magatartása, serény tevékenysége az 1873. évi cholera-járvány alkalmával tűnt ki, midőn a vész közepette végig megállta helyét. Királyi kegy jutalmazta érdemeit.

Családi tűzhelyet 1846-ban alkotott magának, házasságra lépven a fenkölt lelkületű Rigó Emiliával, kinek szelidysége és nemes szívósága családí körét az igaz és állandó boldogság honává tudta tenni. A szerető férjnek, a gondos és gyöngégg apának oly otthona volt, melyet csak ép egészséges családí élet nyujthat.

Társadalmi téren mindenütt részt vett a munkában, hol a közügynek használhatott.

Egyházának egyik legbuzgóbb tagja volt. Azok közé tar-

T Á R C Z A.

Dr. PATZEK MÓR,
1811. † 1885.

Az egészségügy a szó legszorosabb értelmében nemzetgazdaság s nem csupán humanitárius kérdés. Munkaképesség, munkakévd, kitartás csak egészséges emberben lehet; ez tehát egyik alapja az egész nép értékének is. Innen az angol jel-szava: a nép egészsége a nemzet vagyona.

Egészségügyünk tagadhatatlanul sokat fejlődött. Egészségügyi statisztikáinkból már most is látjuk, mily mérvben dunnak a népkórok, a tájbetegségek, melyek annyira megnyomorítják az organismust, hogy a nép gyakorta a munkára képtelenné lesz s a nemzedékek mindinkább elsatnyulnak. Kell-e rá eelatanabb példa, mint a mit a sorozásnál lehet tapasztalni? Avagy mit mond a halálozási statisztika?

Az, kinek emlékezetét e sorokban jelezzük, mint orvos, nemcsak betegeket gyógyított, hanem hivatásának ismerte a közegészségügyet egész kiterjedésében szolgálni. A népek tanácsadója, barátja a legszűkebb értelemben, intézkedései által számtalan esetben előzte meg a bajt. Melius est praevnere, quam praevnisi, — szokta mondani. S mint a megye tisztí főorvosa, huszonöt év óta a legnagyobb gondnal és pontosság-gal gyűjté a statisztikai adatokat, s az így nyert abstractiókat föl tudta a közügy érdekében használni.

Nem nagyon régen még nap-nap mellett sorakoztak háza előtt a falusi betegek szekerei. Most már vannak körorvosaink, nines szükség az ötödik faluból behozni a halál révén levő betegeket a városba, hogyha már semmi kuruzsló szer nem használ, ám gyógyítsa meg az orvos. Es ez intézménytől várjuk közegészségi viszonyaink javulását. Oda kell ugyanis komolyan törekedni, hogy a nép életmódja, lakás viszonyai megjavuljanak, a tisztaság és rend fenntartása tekintetében ne csak a jó-

akarattal állapodjunk meg, hanem körorvosaink állását anyagi-lag is biztosítván, működésüket minden irányban kiterjeszthes-sék, mert e téren nemzeti missiót tartoznak teljesíteni. Ez volt a boldogultnak is nemes intentiója.

Késégkívül alig van életpálya, mely nagyobb személyes önfeláldozást igényelne.

Ime egy kép a sok közül. Késő ősszel, ólmos esőben át-ázva-fázva jött orvosunk haza F.-falváról. Öreg este volt már mire megérkezett. Meg sem melengette még fagyos tagjait, nehéz beteghez hívták. Ott hagyva a terített asztalt, ment, végezte kötelességét; visszatér s készül nyugodni. — Csengetnek. Jön egy fiu s esengve kéri a főorvost, hogy segítsen apján, kit szél ért. Ment ismét, megmentve az apát, megtette kötelességét. Mikor jöhetett haza pihenni, az orvosok tudják. Hogy a következö napon mit végzett, szükségtelen tovább füzni.

Hány ily eset fordult elő negyvennyolc éves praxisa alatt! Igazán, ja jó orvos az emberiség legnagyobb jóltevője. Az orvosnak — az ilyennek — nem kellene sem megöregednie, sem — meghalnia. Hiába! a természetben nines kivétel.

Hát még járványok idejében mennyire kritikus az orvos helyzete. Mint a katonának a legsűrűbb golyózápor közepette, neki is, bármennyire legyen exponálva, meg kell állnia helyét.

Mit tett az 1873. évi cholera-járvány idejében, tudjuk. Megérdemelte hát, de nagyon, a fejedelmi kitüntetését, midőn a Ferencz József-rend lovagkeresztjét tűzték mellére.

Lehetetlen itt kimerítőleg őt, akár csak mint orvost, méltatni; bizonyosan fogják ezt tenni kartársai, kik „szeretetük jeléül“ koszorut tettek ravatalára. Patzek egyebiránt más téren is kitűnt. Mielőtt egyéb társadalmi tevékenységéről megemlé-keznénk, elősoroljuk élettrajzának meglevő adatait.

Dr. Patzek Mór gömör-kishont megyei Kokova köz-ségében 1811. szeptember 16-án született. Atyja: József, a gróf Forgách-féle uradalom számtartója; anyja a kokovai ev. lelkész leánya volt.

1819-ben Sajó-Gömörön kezdte meg iskoláit, hol három évet, Késmárkon szintén három töltött. A szónoklat-költészeti osztályokat Rozsnyón, a bölcsészetiokat Pozonyban kitűnő sikerrel végezte. A humaniorákban jártas ifju 1830. év őszén Bécsbe

szerü kalauzolás mellett, a lehető legrövidebb idő alatt mindent alaposan megismerhessünk, kötelességemnek fogom tartani — ha ugyan az alább előadandó módosítások szerint szervezendő testületi kirándulás létesül — a fővárosi kartársaknál kieszaközölni, hogy a fogadóbizottság az olesó (naponként 35 kr.) elszállásolás, kalauzolás stb. érdekében minden szükséges intézkedést megtegyen.

Mint hogy a III. egyetemes tanítógyűlés végrehajtó bizottsága Szent István nappán (augusztus 20-án) tartja az évi nagygyűlést, legezlszerűbbnek tartom, ha olyképen rendezzük kirándulásunkat, hogy ezen a gyűlésen is résztvehessünk. — Eanáthogva az együttes indulás folyó év augusztus 19-én történék annyival is inkább, mert ez szerdai napra esvén, az oda és visszautazásnál egyaránt 50%-nyi árleengedést biztosíthatunk magunknak.

A megye különböző pontjairól a 19-én legelső induló vottal kelneük utra, Füleken jönnének össze és onnan együttesen a déli 12 óra 55 perczkor induló személyvonattal utaznának tovább Budapestre, és esti 6 óra 15 perczkor érkezének meg.

De hogy egyesületünk a kirándulásból maradandó becsü hasznot nyerhessen, méltóztassék az egyes résztvevő kartársaktól megkérdeni, vajjon ok, az oktatásügynek és a tanítóságot érdeklő egyéb dolgoknak, melyik ágát ohajtják kiváló tamányuk tárgyává tenni, hogy a jelentkezők arányához képest mi központiak a tanulmányozandó csoportokat — barátságos megegyezés folytán — akként oszthassuk fel, miszerint az egyesek referációjából összeállítandó főjelentés szakzerű és a bennünket tanítókat különösen érdeklő minden dologra kiterjedő legyen. Véleményem szerint kiváló tanulmányozásunk tárgyává teendők más közérdekű dolgok mellett:

1. a kisedodovodák, gyermekkertek;
2. az elemi iskolák kiállításai;
3. az alsófokú ipari és keresk. iskolák kiállításai;
4. a tanítók által készített (feltalált) taneszközök;
5. az iskolai berendezések (iskolai padok stb.);
6. házi ipari készítmények;
7. méhészet, selyemtenyésztés, kertészet stb.

Ezen és más az iskolát, valamint a tanítóságot érdeklő dolgok közül szeretném, ha tanító társaink egy-egy csoportot tüzetes tanulmányozásuk tárgyává tennének és mint fennebb említém, irásos jelentéseiket a legközelebbi járásköri ülésen olvasnának fel és adnák be, hol azok összegyűjtve, onnan a központhoz lesznek majd beterjesztendők. A központban összegyűjtött anyag alkalmas egyének által feldolgoztatván, az így szerkesztendő főjelentés a jövő év nyarán tartandó közgyűlésen fog bemutattatni.

Hogy azonban a kellő intézkedéseket megtehessem, sürgösen kérem a t. járásköri Elnök urat, hogy a járásköréből e tanulmányi kiránduláson résztvenni ohajtó tanítókat összeírni (ha nők is jelentkeznek, azokat külön kimutatásba foglalni) és az így összeállított névsort velem legkésőbb augusztus 8-ig (nyolczadikáig) okvetlenül közölni méltóztassék.

Remélve és elvárva, miszerint a t. járásköri Elnök ur minden lehető megtesz arra nézve, hogy e kirándulásra a tanítóság minél tömegesebben vegyen részt és hogy az a tanügyre minél gyümölcsözőbb legyen. Vagyok

Nagy-Röczén, 1885. július 24.

Röczey István,

a megyei ált. tanító-egylet elnöke.

Kertészet.

A konyhakerti munkák havi szemléje. Augusztus hó.

A legtöbb, a mult hónapra előirt munka folytattatik. Üres, kelleuen trágyázott vetemény ágyakba e hó 25-én, vagy a reá következő egy-két napon téli fejes saláta, endivia, saláta galambbegy, paréj, kél és petrezselyem mag vetendő, meg pedig az ösi, téli vagy jövő tavaszi használatra. Ezen zöldségneműek a lehető ritkán vetessenek, a kikelt vetés pedig ideje korán ritkítandó.

Hogy a következő tavasszal a lehető korán legyen ültetni való palántánk, egyidejűleg az ugynevezett bécsi üveg ka-

tozott, kik a tudományt a vallás elveivel összhangzásba tudják hozni. Ismerte ő az újabb elméleteket, a tudomány fejleményeit, de a vallásos érzet lelkében soha meg nem ingott. A hitbuzgóságnak illeten alakjai mindinkább ritkulnak. Egyháza őt még 1855-ben felügyelőjévé választotta. Az óta e a kised egyház nagy alkotásokat hozott létre. Temploma mellé, mely a József-féle türelmi parancs következtében épült, diszes tornyot emelt s azt aczél harangokkal látta el, csinos és kényelmes plakot épített. s most kékül el az elemi leányiskola emeletes modern épülete. Mindezeknél szóval, tettel s áldozatkészségével előljárt. Erdemeit egyháza méltóan ünnepeite (1880. decz. 5.) huszonöt éves felügyelősége alkalmával. Az esperességi consistóriumnak állandó tagja volt, sőt a legutóbbi választáskor is — immár halálos ágyán — a köztisztlet megtartotta annak tagjai közt.

Az egyesült prot. gymnasium igazgató választmányának legrégebb tagjai közé tartozott. Ez iskola ügyeinek vezetésében kezdettől fogva mindig tevékeny részt vett, s míg nem volt a gymnasiumnak rendes orvosa, a szegény tanulókat ingyen gyógyította.

A város ügyei iránt mindenkor melegen érdeklődött. Mint a képviselő választmány tagja erélyesen küzdött a város anyagi és szellemi érdekeiért. Conservatív hajlamai mellett is a város csinosodása, befektetései, intézeteinek emelése körül szavát mindig a mérlegbe vetette. Hasonlóan a takarékpénztárnál, ennek alapítása óta (1861.) tevékenyen szerepelt, s legutóbb, mint felügyelőségi tagnak, része volt e pénztártervezet kormányzásában.

S e tevékeny életnek vége van. Pedig erőteljes alkotása, egészséges szervezete, hygienikus életmódja hosszabb életet ígért. Csak akkor rendült meg egészsége, midőn három évvel ezelőtt hullaboncolásnál vérmérgezést kapott, mi reá nézve majdnem végzetessé lón. Ebből teljesen kigyógyult; de egy év óta apadni kezdett, majd szédülések rohanták meg. Egy szörnyű kór esiráját hordozta magában, mely aztán gyomorrák alakjában jelentkezett. Nem volt segítség. Tudta maga is, hogy vége van. Elkészült reá. Hiszen „virum fostem vita prius deficiet, quam fides.“

lerábé, jókori- és közép érésű fejes kél, carfiol és zeller magot is vehetni. Ezen magvak vetése is igen ritkán történik s a zsege palánta, amint csak lehetséges, egy a másiktól mintegy öt cm. távolságra esőnek hagyatják, — más szóval: ritkítandó, és szárazságban jól megöntöztessek. A kél és káposztát megkapálni — feltöltögetni — szükséges. A zöldségfélék érett magvainak szorgalmatos összegyűjtése is az e hó folytán végzendő munkák egyike. Ugyancsak e hó első felében vagy annak közepe táján vehetni korai fejes saláta magot is, mely még ez ősszel a konyhára alkalmas és fogyasztható termést nyújt: legjobb, ha a még zsege palántát melegágyba egymástól 30 cm. távolságra plántáljuk el, a hol október hóig elég tömött fejecskékké képződik, s kellően szellőztetve és a fagytól védetten új esztendőn tul is tartható.

Az ugorka és dinnye érése most éri tetőpontját, a legszebb s kiváló fajok példányai magnak jelelendők meg. Minegyike alá, hogy ne rothadjon a már hidegülő és talán nedves földtől, megfelelő deszka darabok teendők.

A télire hordóba teendő ugorka, valamint a még apró zöld dinnye, zöld bab, a többektől igen kedvelt zöld paradicsom alma ezekben való eltevésre ilyenkor szedendő. A későbbi érésű fog- és vereshagyma e hó folytán ásatik ki s mint a korábban érő, oly módon kezeltessek. Az articsóka sarjhajtásai levágnak és elültethetők. Az üres vetemény ágyakra brocoli, téli kél és téli endivia plántáltatik. A pázsit hagyma és tárkony, ha már több egymásután következő éven át volt egy és ugyanazon a helyen, kiásható, tövei szétszedetnek és újra, egy másik kellően felásott ágyba, vagy az utszélre ültetnek szét; a pázsit vagy a metélő hagymából, korai használatra néhány virágserépbé vagy melegágyba is ültethetni. Hogy a hazi asszonynak kora tavasszal legyen sárga répája — murek, — a hó közepén legalább egy padot vet el, a kikelt vetést jó eleve megkritkítja és az egészet, a fagyok beálltával mintegy 6—8 cm. magas lomb vagy szalma takaróval fedeti be. Üzdei czelra, erőteljes s a mult évben inka hajtásokról nevelt földi oper, (számóca) tövek földestől kivéve, jó és tápdus földdel ellátott virágcserepekbe ültetve, félárnyékban, a földbe lesüllyesztve októberig maradnak és onnan, egy mély melegágyba tétessenek át. Egy termelő.

Levelezések.

F. Balog, 1885. július 27.

T. Szerkesztő ur! Nagy későn tudósítom a veszélyről, mely önt fenyegette amiatt, hogy az itt magát felakasztott polgártársunk gyászesete alkalmából kifigurázott bennünket lapjának — gondolom — 28-ik számában.

Mint hajdan Rómában, Mucius Scaevola idejében Porsenna ellen, — nem ugyan egészen háromszázán, nem is férfiak, hanem lapátra termelt amazonok, — összeesküdtek, hogy Önt, tisztelt szerkesztő ur (nem meggyilkolják) párbajra kényszerítsék. A párbaj neme meg volt állapítva; nem kard, nem tör. pisztoly sem, hanem de ez titok maradjon. Az eljárás mód is megállapított, mely szerint ok, mint gyengébb nem, tizenként állanak ki egyszerre a placzra.

Ön, tisztelt szerkesztő ur! derék szál legény lehet, s nem szokott megretirálni egy-két asszony személy elől, hanem ostromra kész 10 nővel szemben, sehogy sem állhatná meg a sarat. Ezt megfontolva, jónak láttam, Ön érdekében lecsillapítani a zajongókat.*) A veszély tehát elmúlt gondolj es feje felől.

Ami igaz, igaz: említtett polgártársunk a jégzápor után, azon rögeszmétől üldözötve, hogy éhen kell meghalnia, csakugyan kötelbe szoritotta a nyakat, s a kötel nagyon is engedelmes volt; de az igazság kedvéért azt is be kell vallanunk, — amit Ön elhallgatott — hogy e szomorú esetnek melegegyi szomszédaink az okai. Ok ugyanis látván a vihar közeledtét, meghuzták a hármas harangot, aminek aztán az volt következménye, hogy a jéggel, villámmal terhelt sötét felhő, megriadva a harangok zúgásától, a balogi határ felé kanyarodott, s itt öntötte ki mérgét záporos s jég alakjában, a mi egyik polgártársunkra s határunkra nézve oly végzetessé vált.

Miként tisztelt szerkesztő ur, mi is tul vagyunk most a

*) Fogadja őszinte köszönetünket. Szerk.

Julius 25-én, virradat előtt egy óraker esendesen hunyt el. Halála nem volt váratlan, mégis lesújtó a családra, mindnyájunkra. Ravatalára a család tagjai, rokonokon és tisztelőkön kívül a megyei tiszt kar „szeretett tisztársának,“ kartársai „szeretettük jelöl,“ a rimaszombati ev. egyház „szeretett felügyelőjének“ diszes koszorukat tettek. Küldöttségek részvételüket tolmácsolták a családnál. A közös vesztéséget az ev. egyház, a gymnasium, a megye, a kir. törvényszék, a takarékpénztár épületeikre kitűzött gyászlobogóval is jelezték.

A temetés ezernyi közönség részvétele mellett ment végbe. A háznál Glauf Pál lelkész emelkedett gyászbeszédében az elhunytat, mint igaz keresztyént, mint munkás hazafit s mint példás családfőt jellemzé. Mielőtt a koporsót a sírboltba levítették, ifj. Török László megyei aljegyző mondott tisztársai nevében „Isten hozád“-ot.*)

„A mulandó életből az számít, a mi t t t t l marad fen, nem az, amit fölöle mondanak.“ Kossuth eme szavait bátran alkalmazhatjuk arra, kinek hamvai felett virásson hü emlékeztünk!

Non dr.

A bankók kiállítása.

Kiállításunk egyik legérdekesebb része a pénztártervezet pavillonjában az a bankógyűjtemény, a melyben az osztrák-magyar bank papirpénzünk fejlődését genetice tünteti fel. Ime itt bevernek egymás mellett azok a régi jó bankók, a melyek atyaink táradozásának voltak ezéljai és tárgyai: szegény pénztemek a melyeknek látása a számlélőt sajátzerű ironikus részvétellel tölti be, akár csak furca ezcizomázott mumiákat látna az ember, a miket kihordtak a piacra, hogy a profán tömeg kíváncsisága kielégittessék. Hiszen tudjuk jól, hogy királyok tetemei ezek, az évezredek bomlasztó erejével hősiesen daczolók, csakhogy sötét siri arezulatuk és naiv pólyaruhájuk a derült verőfényben olyan furesa alakot mutatnak, hogy látukra az elegikus hangulatba önkénytelenül is belevegyül az ironia gúnyos mosolya.

*) A bucsubeszédet lapunk más helyén közöljük. Szerk.

veszélyen. A záporosta, jégtarolta mező újra megzöldült; a balogiak neheztelése, melegegyi szomszédai irányában, alább szállott, mondhatni elmúlt. A kiengesztelődés annyira általános, hogy a két szomszéd falu szárnyasai is megújították a békés viszonyt, mely egészen más indokokból, egy ideig meg volt zavarva köztük.

Ennek is elmondom, leirom, megörökítem a történetét; mely elég érdekes, mert regényszerű természeténél fogva telve volt tragicomicus jelenetekkel, váratlan episodokkal, szerelmi ömlengésekkel, érdekek s szenvedélyek összeütközéseivel, mint a valódi regény s dráma nélkülözhetlen kellekeivel — s az egészen vége: sensatiós tyuk tragoedia.

Két kakas versengett az egyik falu szélső szemétdombján az elsőbségért. — Egyik csinos, deli termetű, ékes tollazatu, magyar fajta, ifju erejének teljében, virágjában, körülrajongva tyuknagysámék sokaságától; a másik nagy, kochinchinai faj, hatalmas csőrrel, taréjjal, s még hatalmasabb lábakkal, jóval idősebb amannál. A versengés tárgya: egy meglehetősen ékes, dévajkodásra hajlandó, különben szelid, magyarfajta tyukoeka.

Tyuknagysámat a régebbi viszony a kochinchinai gavalérhoz kötötte, de a tollas népség közt elterjedt hír szerint ez nem szolgált akadályul arra, hogy kegyében a fiatal versenyzőt is ne részesítse.

Amaz, a tapasztalt kegy megosztásból s mellőzésből származott sérelemért magát kárpótolni akarván, a másik falu egyik szélső szemétdombjára látogatott el, s hódítási vágyainak, ott keresett kielégítést. Fáradozásai, sűrű vizitjei nem veszték sárba, — a kiválasztott jerce elfogadta az udvariást, mit aztán kölesönös szerelmi vallomás követett.

Mindez nem történetelt annyira titokban, hogy a két falu szárnyas seregének apraja-nagyja tudomást ne vegyen felőle. Lón aztán sugás-bugás — persze hogy a szárnyasok hangján s módja szerint — azt követte az érdeklettek közt beállott confuzió, szemrehányás, perpatvar, elválás, scandalum, aztán meg általános indignatio a két szemétdomb haute volée szárnyas lakosai közt.

Most már ennek is vége, mint a viharak, meg a harezra készült amazonok gerjedelmének. A versengő párok szétröppentek a szélrózsa minden irányában, s a tyuk tragodia szemlélőinek a szereplők iránt táplált s rajongásig fokozódott korábbi hódolatuk leszállt ama niveaura, melynek határán felismerhető a — kiábrándulás, közönyösség.

A szárnyasok ezen chronique scandaleuse-jéből az a tanulság, hogy egy udvaron elég egy kakas, s hogy minden kakas csak a maga szemétyén kaparjon.

Ha már belefogtam a levél írásba, megtoldom azt egy, modern vigjátéknak is beillő esemény kivonatos közlésével, melynek szünete: a Balog vidéke, tárgya: ó divatu zsidóházzasság, újabbkori jelenetézéssel.

Hónapokkal ezelőtt történt, de valóban megtörtént.

Tóbi polgártársunk, szokásos ajánlat folytán, Rezi szemétyében eljegyezte jövődöbeli élettársát.

A nő szülői, pénz hiányában két üsző tinót, egyedüli értékes vagyonukat ígérték oda a legénynek hozománykép. Az alku megkötött. Esküvő után Tóbi barátunk nem csak a nő, de mint kikötött, odaigért, tehát jogos tulajdost, a két üszőtinót is birtokba kívánta venni.

A szülők, tudatában tett ígérletüknek, leányuk, a menyasszony által kivezetették az egyik tinót az ölből, s Tóbót felhívták az átvételre.

„Hat a másik üsző?“ kérdi ez.

„Micsoda másik? hiszen itt van mind a kettő“ felel az anyós. Mi csak két üszőt s nem háromat ígértünk, többet nem adhatunk.“

Tóbi kénytelen volt belátni anyósának igazát, s bár szép asszonyt kapott, még sem fojthatta magába azon megjegyzést, mint tanúságot: „Ha még egyszer megházasodom, esküvő előtt veszem át s hajtatom el a tinókat.“

Valaki.

Rimaszombat, 1885. július 30.

Tisztelendő Liszkay János lelkész ur a mult számban „helyesbítéseket“ kívánt közölni a 28-ik számban „Esperességi közgyűlés“ cím alatt hozott tudósításra, de a helyett nagyon haragszik a czikkiróra s haragjában neki-

Az első szekrényben ime itt fekszenek a bank első papirpénz formulái, a melyek nyolczvan évvel ezelőtt voltak forgalomba. Olyan goromba a papiroos, a melyre nyomtatvák, hogy modern sajtos algha merné az áruját belé göngyölgetni; azután meg ninesen rajtuk semminemű disz és ék; se szegélyezett, se rajzolt ornamentika, a szinezett kiállításnak pedig épen semmi nyoma nines. Egy nyolczadrétü papirlap az egész, a fukar szöveg két sorocskában oda nyomtatva a közepére, abban az esetlen, faragatlan írásban, a mely száz évvel ezelőtt divott a nyomdáknak. A sorszámtentával van reá írva, ugyszintén az igazgató kacskaringós manupropriája. Puritán, disztelen egyszerűségükön kívül republikánus egyenlőség is jellegzi e bankókat. Ugyanolyan formátlanul nagy volt akkor az ezres, mint a papirpénz minden egyéb fajtája egész le az egyforintosig. Es köztük látunk akárhány olyan fajtát is, a mikről a mi nemzedékünknek eddig sejtelve is alig volt: huszonötforintosok, öt-százforintosok stb.

A második bankó formuláris már kilencz évvel később támadt és példányai jelentékeny haladást mutatnak technika dolgában. Ez a papirpénz már bir szegélylyel, viznyomattal, a közepükre pedig halvány pir van odalehelve, mintha szegyenkezve pirulnának elődeik plebejus egyszerűsége miatt. — Innét fogva mindinkább tökélyesül a bankók kidolgozása, és minden újabb metamorphozisból egyre stilszerűbb rajzokkal, egyre több allegorikus alakkal diszitve, egyre komplikáltabb technikával kerül elő papirpénzünk.

Itt látjuk egyebet közt a hatvanas évek vöröhasu ötfórintosait, a legutóbbi elmúlt korszak zöldragyogásu tizes bankóját és mindama felejthetetlen alakokat, a mik még rövid pár évtized előtt minden igyekvésünk és iparkodásunk tárgyai voltak, és melyek most jelentőségüktől megfosztottan lézenge-nek itt, mint valami trónjavesztett potentátok.

Mellettük külön szekrényben a jelenleg uralkodó papirpénz dynastia tartja udvarát. A család feje az az arisztokratikus előkelőségű ezres bankó. A látogatók tömege hódolva vonul el a nagy hatalom előtt.

ront az „illumináltak“, kik szerint „az imát felesleges portékának szották tekinteni“ (választékos papi kifejezés;) majd hirtelen oldalt fordulva, magasra emelt rózafokosával ráshint a rimaszombati ev. egyházra, mert szerintem tán pápai vagy csári pretenziókat táplál; majd pedig „a rimaszombati képviselő urakat“ lezúgatólta meg, a miért nem akartak rimabrézói kószert ebédelni; majd aztán oly kérdésekre felel, ideve azokat a helyesbítési szándékolt cikkekkel a melyeket ott, az ő saját kifejezésével élve „a legagyafúrta rabulista“ sem találhat fel; majd ismét jó kedve kerekedik s az általam felvetett tapasztalatú igazságok felett mókás viccezeket mond; végül pedig felegyenesedve s mellét verve csepűt nyel és lángot lehel, t. i. a hazafias felbuzdulásnak a lángját.

Hát kérem, kár volt az epét két hétig gyűjtögetni, mert hiszen az az odiosus tudósítás nagyon tárgyilagosan szólott az esperességi közgyűlésről s csak egy parányi kis része vonatkozott a tisztelendő ur becses személyére. Mindössze az által érezhette magát találva s azt vehette zokon, hogy az a megjegyzés is benne volt, miszerint Rimabrézó „valamint ezelőtt mindannyiszor, ugy most is valde prudenter ac circumspecto felerészben az egyik, felerészben a másik párthoz hajlott.“ (Nem pedig a mint tévesen tetszett ezt idézni: „a másik párt képviselőire adta szavazatát.“) Ez a megjegyzés pedig vagy igaz, vagy nem igaz. Ha igaz, tessék túrni; ha nem igaz és fű, tessék megozani. Azonban, hogy igaz, ezt a tisztelendő ur maga is elismeri, amennyiben megengedi, hogy Rimabrézón csakugyan létezik olyan „prudencia és circumspectio“, a mely a köpönyeget nem mindig egy és ugyanazon oldalon hordozza; de egyuttal megkísérli bizonyítani azt is, hogy nem igaz, — hanem itt az a baj, hogy csak vaktóléssel oppugnáló; „keréken tagadom, hogy Rimabrézón 9 év óta oly felemás denevér jellemű gondolkodás lett volna az irányadó.“ Hát kérem, a kerek tagadás csak annyi meggyőző erővel bír, mint a kerek állítás. De tessék egy ajánlatot: ha a tisztelendő ur ki tudja mutatni, hogy a rimabrézói egyház az 1878., 1881., 1885. években, vagyis ottani lelkeskedése alatt történt esperességi tisztujtások alkalmával, a magyar hazafias párt megállapodásához hiven és attól nem eltérően szavazott; ugy én a tisztelendő urtól, azon megjegyzésemért, e lap utján nyilvánosan és ünneplésesen levett sisakkal bocsánatot fogok kérni.

Különben ugy látszik, hogy az egészről nem nagy scrupulust csinál magának a tisztelendő ur, mert azt mondja könnyedén most is, hogy a rimabrézói szavazat „csak három névben tért el.“ — Hát kérem, itt nem a szám a döntő, nem is csupán az a morális kötelezettség, mely valamely párt sikeres működésére nézve conditio sine qua non, hanem kiváltképen a hazafias szempont, mely a kishonti esperességekben sokkal inkább figyelembe veendő, mint bárhol egyébütt. Már pedig ezen szempontból megengedve, hogy a rimabrézói szavazat „csak három névben tért el“, egész alaposan mondhattam, hogy az felerészben az egyik, felerészben a másik párthoz hajlott, annyival inkább, mert abban a kiesinyített három számban az is bevolt, aki nemzetiségi tekintetből harminczadik is felér, a ki mint a magyar-ellenes tót pártnak a vezére ismeretes s a kinek a neve: Daxner István.

De nem hagyhatom érintetlenül azt a hamiskás eselvetést sem, a melylyel a dolgot egészen ártatlan szímben ezéleza feltüntetni a tisztelendő ur, midőn azt mondja, hogy a rimabrézói szavazat „a rimaszombati egyház szavazatától“ tért el. Ne tessék azt az eltérést a rimaszombati egyház szavazatához viszonyítani, hanem a tényleges igazságnak megfelelően — a magyar hazafias párt megállapodásához, mely mellett erkölcsi kötelessége lett volna a magát ezen párt-hoz számíttatni akaró minden egyes egyháznak hiven megmaradni minden „prudencia és circumspectio“ nélkül. És még azt sem hallgathatom el, miszerint a rimaszombati ev. egyház sehogysem érdemli meg a tisztelendő urtól, hogy oly kihívó hányvetéssel fitymálólóg azt mondja, hogy annak szavazata „tán csak nem pápailag esalhatatlan vagy ezárilag muszájított.“ Ugy tudjuk, hogy a rimaszombati ev. egyház szavazata mindig olyan, a minőt tőle a magyar hazafias párt kíván, s azt is tudjuk, hogy a kishonti esperességekben épen a rimaszombati egyház kezdeményezésére jött létre a magyar hazafias párt s törölt nyilt actióra, hogy tehát neki köszönhető első sorban az, miszerint az esperességekben a magyar-ellenes tótok kizárólógos uralma megszűnt s törhető állapot létesült, és tudjuk végül azt, hogy ily eredményhez soha sem juthatott volna az aféle rimabrézói „prudencia és circumspectio.“

Hanem egyet mégis helyreigazít a tisztelendő ur, azt t. i. hogy a gyűlést megelőző istenitiszteleten nem tótul, hanem magyarul imádkozott. Hát ennek a „roszakaratulag és szándékcsan“ elkövetett tudósítói tévedésnek az a magyarázata, hogy miután én is azok között voltam, a kik az istenitisztelet alatt a templom előtti téren a gyűlés tárgyairól beszélgettünk: ez okból nem hallhattam az imádságot, de mert a tisztelendő ur a legközelebbi gyűlések alkalmával rendszeren tótul végezte az istenitiszteletet, ennélfogva azt vélelmeztem, hogy most is tótul imádkozott.

A többi „helyesbítés“ s viczezőlédésre ninesen feleletem; csak még a Pál apostolnak a Galatákhöz irt szavaiban adott figyelmeztetést illetőleg én is azt mondom, hogy jó biz' azt sokszor megolvastunk és meg is tartanunk; de ez esetben, mivel a tisztelendő ur tudósításomnak oly ellenséges indulatot impatál: azt kell kérdenem befejezésül ugyancsak Pál apostolnak a Galatabeliekhez (IV. v. 16.) intézett szavaival: „Azért ellenségtékké lettem-e néktek, hogy néktek igazat szólok?“

Meghívás.

137. sz. — A megyei általános tanító egylet választmány a f. év augusztus hó 12-én délelőt 10 órakor a polgári iskola tanácskozási szobájában gyűlést tart, melyre a választmány tagjai s az egylet tisztviselői ezenel meghívatnak.

A gyűlés tárgyai: 1. A beérkezett pályamű megbírlása. — 2. A tek. közigazgatási bizottság 969. számú határozatának bemutatása. — 3. A folyó évi közgyűlést pótló választmányi ülés programjának megállapítása. — 4. A III. egyetemes tanító gyűlés végrehajtó bizottságának folyó évi nagygyűlésére kiküldendő két képviselő megválasztása. — 5. Pénztárnoki előterjesztések. — 6. Indítványok. — Kelt Nagy-Röczén, 1885. július 30.

Röczey István, elnök.

Hírek és vegyesek.

Személyi hírek. A közelebbi mult napokban Kozma Ferenc miniszteri tanácsos, Papp Ábrahám miniszteri főmérnök és Gresics Miksa ur, a losonci állami főgymnasium igazgatója érkezett körünkbe. A miniszteri tanácsos ur a helybeli méntelepelt vette szemle alá s eszközöltette az eladásra kiválogatottnak élárvereztetését. A két utóbbi — mindkettő városunk szülőtte — rokonyait örvendeztetette meg ritka látogatásával.

Dr. Patzek Mór megyei tiszti főorvosnak imponans temetése július 26-án d. u. 4 órakor roppant nagy közönség részvétele mellett ment végbe. Közvetlenül a szertartás megkezdése előtt könyezett az ég is. Az énekkar gyászdalának elzengése után megindító, a halottat jellemző s szónoklatilag szép beszédet mondott a koporsó fölött a helybeli ev. lelkész. Majd a második ének elhangozván, a család tagjainak délszaki növényekből font koszorúval elborított érezkoporsót a négyes fogatú díszkocsira helyezték. Megyei és városi hajdúk, törvénytörzők börtönőrök kettős sorban lépdelték a koporsó mellett, mely előtt fekete bársony párnán vitték a boldogultnak Ferenc-József-rend lovagkeresztjét. — A sírbolt küszöbénél ifj. Török László megyei aljegyző a halottól következő beszédrel bucsuzott el: „Tisztelt gyászoló közönség! Közéletünk egyik jelesét adjuk át e pillanatban a sírnak. Az őszinte fájdalom szemünkbe gyúlt könnyei bizonyítják, hogy a családi, polgári s hazafiai erényekben gazdag férfiu, a tudományok felkent bajnokának földi alakja körünkben örökre távozott. — Ah miért! hogy a mulandóság törvénye nem enged kivételt? Miért, hogy épen ő miatta kell vérzeni szívünknek, ki oly sok ezernyi sebet tudott begyógyítani? ki oly soknak adta vissza koczkán forgott életét s mentette meg a korai haláltól. Most őt magát, az orvosi tudományok mesterét veszi el tőlünk az anyaföld. Nagy a mi veszteségünk, nagy a mi fájdalmunk s ezt mindannyiunknak érezni kell, méltó tehát, hogy az a ki 48 hosszú éven át mindig hiven, s vész között is önfeláldozólag teljesíté kötelességeit, annak sírhalmára felett a hálás emlékezet kialudhatlan lángja lobogjon! E hála és tisztelet jele e koszorú, melyet Gümör-Kishont törvényhatóságának nevében hoztam el koporsódra óh kedves halottnak, tisztársunk, barátunk, ki szellemeddel bizonyára élni fogsz közöttünk, buzdítva minket arra, mi jó, szép és nemes, és mi nem fogunk feledni, mert szerettünk életedben, s szeretni fogunk szétomló poraidban is. Légy áldva örökre! Isten veled! Isten veled!“ — Legyen esendes nyugalma porainak!

Halálozás. Szűcs István, egykor tekintélyes, keresett ügyvéd, törvénytörző ülnök, utóbbi években díjnok a megyei árvaszéknél, mult hó 31. napján a helybeli kórházban elhunyt. Pár hóval ezelőtt még erőteljes öregnek látszott, de a szigoru anyagi helyzet, melyet előbb távolról sem ismert, gyorsan megtörte erejét. — A sötétség, mely szemére borulni kezdett, ma már nem fenyegette a kétségbeesés rémképeivel. A gondviselés örökösödött felette is, kinek sírjára nem fognak hullani a szeretet könnyei. Legyen béke vele!

Három világhírű férfiu halálhírét vitte szét közelebb a táviró. A mahdi (ábrófa) család névű Mohamed Achemed ki a büszke angol haderőt Afrikában megtörte s már végpusztulással fenyegette június 19-én pár órai kínolódás után, fekete hímlobon elhalt. — Grant Ulysses tábornokot, ki az amerikai Egyesült államok elnöki székeről a mult években lépett le, e napokban fogják örök nyugalomra helyezni. — Montefiore Mózes a londoni zsidók és szegények mesés gazdag pártfogója, s egyike a legnemesebb szívű emberbarátoknak, július 28-án, 101 éves korában zárta le örökre szemét.

Tompánnapely Feketehegyen. Egyszerű szikladarabokból összeállított emlékkő jelöli a kies Feketehegy furdóhelyen azt a pontot, gyönyörű fenyveserdő közepén, mely egykor a „Virágregék“ jeles költőjének, Tompa Mihálynak volt kedvence pihenő helye. Ezt az emlékkövet melyet már rég benőt a moh, körülfogott az erdei löncz s megvieselt az idő romboló keze, 1868-ban emelte a furdó közönsége. Az ide furdóvendégeknek eszébe jutott, hogy illendő volna díszesebb emléket emelni s e hó 26-án kegyeletes ünnepélyt rendeztek. Az emlékkövet feldíszítették virágokkal, koszorúkkal, mohá és fenyőgályból készített lanttal, tarka mezei és kerti virágokkal, s délután a furdó összes közönsége kísérel zenekar által, kivonult a fenyvesbe. A férfi közönség elénekelt a „Szózat“-ot, Lévy esongrádmegyei tanfelügyelő alkalmi beszédet tartott, Jolesák I. költeményt olvasott fel. Este 7 órakor a gyógyteremben hangverseny volt zongorával, szavalattal, férfi négyes éneklésével és Bognár Vilma jeles művésznök közreműködésével, ki zongora és hegedűkísérel mellett egy dal és operarészletet énekelt, kitörő tetszést aratva. Volt azután még gondokajáték és humorisztikus felolvasás; a hangversenyt a férfi négyes népdalai zárták be. A szép ünnepélyt táncmulatság fejezte be.

A facsürök veszedelme. A felsőpókorági utcán július 26-án reggeli egy óra körül Cseh-Kovács István facsürében tűz ütött ki. — Egyszerre három csür kapott lángra, mind-egyike tele volt szénával, szalmával. Az izzó parazs csakhamar az átellenben levő házak száraz faszindely tetőit is lángra lobbantotta. Mire a segítség megérkezett, már öt épület égett. Szerenese, hogy nyugati szél lengedezett, mert máskülönben nagyobb veszély következik be. A csürökben közel 300 kereszt buzatermés s mintegy 25 szekér széna volt felhalmozva; ez mind porrá égett. Benégett még 9 tehén és 2 borjú. Biztosítva az egyik csürnek csak egy része volt s a házak közül három. Meddig kell még túrni benn a városban e tűzfészket? Avagy nem intés ez arra nézve, hogy most, a tagosztály után a csürök kihelyeztessenek? Videant cives, nemcsak csules, nequid civitas detrimenti capiat. Csak ne legyen késő. A tüzoltás körül a helybeli tüzoltók mellett különösen kitüntek a helyben állomásozó tűzérseg legénysége és az akkor itt időzött honvédhuszárok. A tűz oka még eddig nines tudva.

Tűzi láрма riasztotta fel jul. hó 30. napján is városunk lakóit, reggeli 9 óra körül. A „János“-i utcában Koreny Pál és iparos udvarán a szemétdombra vetett szalma és másnemű hulladék fogott tüzet, hogy lángjával kiszámíthatlan veszedelem okozója legyen, ha észrevételül erőre kap; szerencsére sikerült idejében elfojtani a keletkező tüzet, mely — állítólag — a vígyázatlanul kiszórt hamuban lappangott szikrákból támadt volna. Czelétlan lenne erre nézve találgatásokat, vagy épen szemrehányásokat kockáztatnunk, tény azonban, hogy az „emésztő gödrök“ legalkalmasabbak volnának arra, hogy bennük minden szemét és mosadék egymást ártalmatlanná tegye. Alkalmilag ajánljuk rendőrségünk szives figyelmébe azon kö-

rülményt, hogy az ugynevezett „kapitány vizek“ oly gyereeni állanak városunkban rendelkezés alatt, mintha csak soha sem lett volna szigoruan meghagyva, miszerint azok minden udvaron kivétel nélkül készen tartassanak.

Tüzoltó-majális Tiszóiczon. A tiszólezi tüzoltók ismét adtak életjel magukról, mely természetesen nem lehet más, mint tüntetés a magyar állam egysége ellen, azután meg tivornyázás, végül verekedés. A mult vasárnapon tarták ugyanis a nevezett tüz-(helyesebben szomj-)oltók nyári mulatságukat, mikor is tarack-lövészek és a „Hej slóváci“ éneklése közben vonultak ki a „Duhovo“ nevű erdőbe, magukkal vive a hidrofort is, már tudniillik a národny vutkis hordót. Itt aztán ugy neki bevehettek a szomjoltásnak, hogy hazatérve. — régi szokásukhoz hiven — verekedéssel, s a nem táborukhoz tartozó emberek kidobásával végezték be dicső napi munkájukat. — E derék egylet, mely éveken át feleslegesnek tartja a tüzoltó-gyakorlatok tartását, de annál szorgalmasabban gyakorolja magát abban, hogy mint legyen hívatására méltatlanná, a megrováson kívül, bizonyval érdemes arra, miszerint az illetékes hatóság figyelemmel kísérelje tetteit. Nazdar pán velitel! Zivio na mrogája blagaja vutkaja lieta!!!

Egy különlegességre figyelmeztetett minket valamelyik vendégünk, amaz egyetlen német feliratú kereskedői címre jelesül, mely ma a már annál feltűnőbb nálunk, mert nem épen szarvas hiba, ha a magyar idegen „báró“-nak s nem „testvérek“-nek olvassa a „Br.“ betűt. Hanem azért ez mégsem olyan mulatságos, mintha ilyeneket olvasunk: „Inditványoztatott: miszerint a vadásztársulat egyes tagjainak, az X. városi terület egyik részét bérlő társaság területén való vadászatot tiltó határozat szigorították.“ Ilyen irállyal élnek bizonyos urak, kik sokszor éleződtek már a nem született magyarok idengeszéri kifejezésélett.

A mi tudósítók, már t. i. az, ki a „Pesti Hírlap“-ot látja el innen híreivel akkor, midőn legkevésbé lenne rája szükség, olyan értesítést küldött közelebb, a ma egy heti tüzeset alkalmából a nevezett lap f. é. 206-ik, e hó 29-ik napján megjelent számába, melylyel tüzoltó-egyletünk működését akarna a nagy közönség előtt rosz világításba helyezni, — állítván, miszerint a kényelmes tüzoltó urak későn érkeztek a vész helyére. A tudósító vagy nem ismeri a körülményeket, vagy szándékosan használt olyan kifejezést melynek sértő ezélatát visszautasítani kötelességünknek tartjuk, — mert való ugyan, hogy a tűz már nagy mervéket öltött, midőn az óltási munkálatok tüzoltó-egyletünk tagjai által megkezdhettek, de a lángokba borult épületekre nézve már későre lett minden segély, mivel a tűz kiütése a toronyór által is oly későn jeleztetett, hogy a tüzoltó csapat felszerelése után elég gyorsan meg sem érkezhettek. — Nem lett volna szabad tudósítónak említés nélkül hagynia azon körülményt sem, hogy tüzoltó-egyletünk nem folyton rendelkezés alatt kötelezett, de csak önkényes egyénekből áll, s ezek sem itt született polgárok, de — kevés kivétellel — olyanok, kik a tulajdonképpeni kényelmi esek által „vizhozta-gajeszta“ nével lettek gunyosan megistelve. Ilyen körülmények közt az a 40 fős menő csapat, melynek önfeláldozó munkásságát a tudósító pellengérezni törekszik, csodákat nem művelhetett, s szerintünk elégtőn kötelességének még akkor is, midőn a lángtengernek utjába állt, — s ha ezzel szemben gyengének tűnhetett fel, az nem neki, de azon polgárságnak tudandó is hibául, mely tulajdon vagyoni érdekeiket ellenére, nem siet egy, most is kerülhetlen zűkkeseknek mutatkozott intézményt, a tüzoltó egyletet szellemi és anyagi erejével gyarapítani. — Igaza van a tudósítónak abban, hogy a hazugság e tüzesnél kiütette magát, elismerést, tiszteletet érdemelnek, de ebben méltó része van a városunk területén állomásozó tűzérseg tisztikarának és legénységének is, mert nekik is köszönhető, hogy a tüzoltók szivattyúi szakadatlanul működhetve, a még nagyobb vállandott szerencsétlenséget elháríták.

Hírek az országos kiállításról. A folyó hó 20. napjára tervezett országos dalárúnnepély Budapesten, — valószínűleg — elmarad. A dalár egyletek közül csak igen kevés fogadta el az erre való tervet. Bizonyos, hogy egy kissé későn fogtak oda fent a készülődéshez. Kár érte. — **A kiállítás** megszemlélésére jogosító jegyekből eddig mintegy 850 ezer darab kelt el. Az, ki a milliomodikkal lép a kiállítás területére, 100 darab sorsjegyet fog kapni ama sorsjátékhoz, mely a berekesztési ünnepeleg legérdekesebb részét képezendi. — **Villamos világitás** fogja nappali fényben ragyogóká tenni az országos kiállítás területének bejáratait f. évi szeptember és október hónapban, és pedig este 7 óratól 10-ig.

Egy aggasztó betegség, melyben számtalan osztály szenved.

Ezen betegség jelentéktelen gyomorbajjal kezdődik, ha azonban elhanyagoltatik kiterjed az egész testre, megtámadja a veséket, a májat, a mell mirigyét, szóval az egész mirigy-rendszert, elannyira, hogy az általa megleggett valóban szomorú végtetnek van kitéve, mignem végre a halál megmenti kinjaitól. Ezen betegség igen gyakran más betegségekkel tévesztetik össze, de ha az olvasó az alább következő kérdéseket intézi magához, akkor képes leend megítélhetni, ha vajjon szenved-e ő ilyen bajban vagy sem. — Erzek-e én érkezés után gyomorjómást, fájdalmat vagy légzési nehézséget? Nem lép-e meg bizonyos tompa, nyomasztó érzés, álomságtól kísérel? Nem-e sárgasak a szemeim? Nem-e gyülemlik reggelre az inyen és fogakon sürű ragadós nyák, rosz szájíz kísérelében? A nyelv bevonva? Nines-e a jobb oldal felfuódva, mintha a māj meg volna dagadva? Nines-e dugulás jelen? Nem-e szédülök el, ha fekvő helyzetből hirtelen felegyenesedem? A hogy kiválasztás esekély és sötét színű-e s rövid állás után nem-e hogy ülledekét maga után? Nem-e poshad meg az étel a gyomorban mindjárt az evés után, s nem-e keletkezik puffadás és felbőfőség? Ninesen-e gyakori szívdo bogásom? Ezen különböző körtünetek jölehet nem lépnek mind egysszerre fel, de a beteg egymásután szenved azokban, azon mervben, amint a borzasztó betegség előbbre halad. Ha a baj már régi, akkor rövid száraz köhögés lép fel, melyet később kiköpesek követnek. A kór nagyfokú előrehaladásával a felbőr piszkos barna színt ölt, s a kezeket s lábakat hideg tapalós izzadság berítja. A māj és vesék ama kóros állapotának előbbre haladtával eszós fájdalom állnak be, melyeknél a rendes gyógykezelés már teljesen sikertelen. Ezen baj emésztetlenségéből vagy emésztési gyengeségből származik, melyet egy kis adag alkalmas gyógyszer bevételelvel elháríthatunk, ha azt mindjárt a kór felléptének kezdetén alkalmazzuk. Eunnél fogva felettébb fontos, hogy a baj mindjárt legelső fellépésekor helyesen kezeltessék, miután ekkor még egy kis adag gyógyszer is elegendő a baj orvoslására; sőt még ha már a baj befészkelte volna is magát, a valódi helyes gyógyszerrel még akkor is mindaddig fel nem kellene hagyni, míg a baj legkisebb nyoma is el nem tűnt, míg az étvágy ismét tökéletesen helyre nines álltva. Ezen betegség ellen a legbiztosabb s leghathatósabb szer elvitáztatlannal a „Shaker-kivonat“, növényi készítmény, mely az alább felsorolt gyógyszerterek mindegyikében megszerezhető. Ezen kivonat a bajt alapjában támadja meg, s azt gyökerestől kirtja a testből.

